

СПЕЦИФІКА ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА У МОТИВАЦІЙНО-ГЛИБИННОМУ ПІЗНАННІ

У статті окреслено увагу щодо підготовки майбутнього психолога у мотиваційно-глибинному пізнанні. Проаналізовано специфіку особистісної та професійної підготовки психологів. Наголошено на необхідності розуміння особистісно-професійних рис у мотиваційно-глибинному пізнанні, які визначають провідні аспекти фахової діяльності майбутнього психолога. Акцентовано увагу на тому, що розкриття змісту психічного в його глибинному вираженні сприяє особистісно-професійній підготовці психологів. Підкреслено, що процес глибинного пізнання є завжди мотивованим та формує світоглядну позицію. Зауважено на необхідності здійснення особистісної психокорекції майбутніх психологів. Наголошено на потребі проходження студентами психокорекційних груп АСПП. Підкреслено, що мотиваційно-глибинний процес передбачає цілісний, системний і водночас опосередкований вплив на особистість для нівелювання деструктивних тенденцій психіки, в якому створюються умови щодо набуття навичок практичної роботи. Акцентовано увагу щодо необхідності здійснення особистісної психокорекції майбутніх психологів. Підтримано позицію про те, що суперечності можуть порушувати особистісну та професійну ідентичність майбутнього фахівця. Наголошено на розв'язанні внутрішніх суперечностей у мотиваційно-глибинному пізнанні майбутнього психолога. Виокремлено стадії формування професіоналізму майбутніх фахівців в період навчання у закладах вищої освіти. Представлено стенографічне опрацювання матеріалу в постфактумний період завдяки методу АСПП, оскільки застосування його уможливує оптимальне надання допомоги у послабленні особистісних проблем та сприяє формуванню професійних якостей майбутнього фахівця.

Ключові слова: *мотиваційно-глибинний процес, психокорекція, майбутній психолог, професійна підготовка, особистісні якості, професійні якості, психодинамічний підхід, активне соціально-психологічне пізнання (АСПП).*

Постановка проблеми. Сучасний науково-методичний погляд на підготовку майбутнього фахівця - психолога акцентує увагу на формуванні компетентностей, які характеризуються належним оволодінням методологією щодо розуміння психіки суб'єкта, прийомами і технологіями професійної діяльності, яка потребує спеціальних знань, здібностей та умінь. Проте, відповідно до позицій академіка Т. С. Яценко, вони визначаються не лише високим рівнем теоретичної обізнаності й оволодінням техніками, а й

особистісною готовністю до професійної роботи [5;6], яка ґрунтується на мотивації до оволодіння фахом психолога і базується на необхідності, як зауважує Б. Б. Іваненко, глибокого самопізнання та потребі пізнавати психіку інших людей [6]. Такий підхід у підготовці майбутнього психолога є невід'ємним від його особистісного удосконалення, базується на потребі глибинного пізнання психіки та відкриває можливості для трансформації непродуктивного життєвого досвіду (фіксацій, слідових ефектів, «тенденції до психологічного імпотування психіки») до конструктивного – ресурсного, заснованого на гуманістичних цінностях, особистісному розвитку, самовдосконаленні та самореалізації. Цей процес глибинного пізнання є завжди мотивованим та акумулює світоглядну позицію майбутнього психолога. Тому розуміння вимог щодо особистісно-професійної підготовки у мотиваційно-глибинному пізнанні й визначає провідні аспекти професійної діяльності майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженнях Л. М. Грановської, О. В. Скрипченко, Л. В. Долинської, З. В. Огороднійчук доведено, що процес особистісного розвитку у студентському віці тісно пов'язаний з формуванням професійних якостей і залежить від рівня професійної підготовки. У наукових працях С. Д. Максименка, В. Г. Панка, Н. І. Пов'якель, Н. В. Чепелевої, Т. С. Яценко та інші в аспекті професійного становлення наголошують на особистісних характеристиках майбутніх фахівців. Водночас, як показують дослідження, майбутні психологи часто не розуміють змісту особистісно-професійної підготовки. Тому є необхідність розглянути її через призму мотиваційно-глибинного пізнання.

Мета статті – проаналізувати та охарактеризувати особливості особистісно-професійної підготовки майбутнього психолога у мотиваційно-глибинному пізнанні.

Виклад основного матеріалу і результатів досліджень. Психодинамічна теорія в єдності з психологічною практикою створює базу для розвитку теоретико-методологічних основ вітчизняної психології та сприяє особистісно-професійній підготовці майбутніх психологів. Розкриття змісту психічного в його глибинному вираженні, відповідній методології, закладено в основі методу, розробленого академіком Т. С. Яценко – активному соціально-психологічному пізнанні (АСПП). Проходження студентами психокорекційних груп АСПП ослаблює деструкції психіки та сприяє набуттю навичок практичної роботи.

Під керівництвом академіка, доктора психологічних наук, професора Т. С. Яценко групою вчених у 2005 розроблено Галузевий стандарт вищої освіти з практичної психології. Запровадження у процес фахової підготовки навчальних курсів, які базуються на глибинно-корекційних методах, зокрема: «Активне соціально-психологічне пізнання», «Методи роботи з психомалюнком», «Практикум із групової психокорекції» тощо, сприяє особистісній психокорекції майбутнього спеціаліста. Такий підхід потребує

знання методології глибинної психокорекції. Це уможливило розуміння її чинників, критеріїв і, відповідно, визначення засобів конструктивного психологічного пізнання. У процесі психокорекційної роботи за методом АСПП є можливість нівелювати деструктивні утворення, отримані у минулому, особливо в дитинстві. Такий підхід підготовки майбутніх фахівців сприяє набуттю не тільки професійних якостей, а й особистісну психокорекцію, що характеризується пізнанням внутрішніх суперечностей, які мають індивідуально-неповторне вираження у конкретній поведінці пов'язану з формуванням особистісної проблематики, наявність якої може в подальшому спричиняти професійну дезадаптацію психолога [3]. За таких умов необхідність здійснення особистісної психокорекції майбутніх психологів набуває першорядного значення. Відповідно до позиції Т. С. Яценко та її послідовників «об'єктивація у групах АСПП особистісної проблеми (стабілізованої суперечності психіки), де суб'єкт не може розв'язати самостійно із-за її не представленості у свідомості – пояснює необхідність введення курсу глибинної корекції в учбові плани професійної підготовки майбутніх психологів» [6, с. 46].

У дослідженнях Т. С. Яценко, Т. В. Богдан, Л. В. Драголи, Б. Б. Іваненко, наголошується на змістових аспектах професіоналізму, які необхідно сформувати у майбутнього психолога, зокрема: розвитку соціально-перцептивних умінь та професійної інтуїції, умінні гармонізувати свідому й несвідому сфери, не втратити тотожність із собою та зберегти професійні позиції [1; 7]. Серед професійно-важливих якостей психолога-практика спираючись на праці (О. Ф. Бондаренко, І. А. Зязюн, В. А. Семиченко, В. А. Татенко, Т. О. Титаренко, Н. В. Чепелєва, Т. С. Яценко та інші) Б. Б. Іваненко виокремлено їх наступні характеристики : психологічна та соціальна зрілість, гнучкість поведінки, емпатійність; гуманне ставлення до людей та бажання допомагати їм; здатність до самоаналізу, саморефлексії й аналізу інших; вміння встановлювати контакт й чути іншу людину; високе володіння навичками саморегуляції; сформована система гуманістичних цінностей; прагнення до самовдосконалення й самореалізації [1; 6]. Важливу рисою у професіонала-психолога, що виокремлює О. Ф. Бондаренко є наявність особистісної та професійної ідентичності, порушення яких може здійснитися завдяки суперечностями між ними [2]. У дослідженнях Т. В. Богдан класифіковано суперечності, які можуть порушувати ідентичність: між новими потребами, прагненнями особистості й досягнутим нею рівнем оволодіння засобами, необхідними для їх задоволення; між новими пізнавальними цілями, завданнями та наявними способами дій; між новими ситуаціями і попереднім досвідом студентів; між усталеними узагальненнями і новими фактами. Вони характеризуються випереджаючим розвитком мотиваційних аспектів над операційними і змістовими; між очікуваним, бажаним, майбутнім, і наявним; між тим, чого прагне молода людина і чим вона володіє; між свідомими і несвідомими тенденціями у поведінці та діяльності [2].

Нааявність особистісної та професійної рефлексії, формування творчої особистості професіонала-психолога, розвинений практичний інтелект, соціально-когнітивні й комунікативні вміння – це ті характеристики, відповідно до досліджень Н. В. Чепелевої, які характеризують професійну ідентифікацію, розвиток якої здійснюється шляхом усвідомлення та подолання внутрішніх конфліктів, що виникають у процесі навчання майбутнього психолога [5].

В особистісно-професійній підготовці майбутнього психолога важливим є врахування мотиваційності глибинного пізнання. Цей процес передбачає цілісний, системний і водночас опосередкований вплив на особистість з метою нівелювання деструктивних тенденцій психіки. Глибинні чинники спонтанної активності учасника психокорекційного процесу є замаскованими і потребують зусиль по їх розшифруванню. Дослідження латентних аспектів мотивації доводить необхідність введення у процес глибинного пізнання візуалізованих опредметнених презентантів психічної реальності. Архетип, як архаїчний спадок людства, відповідно до досліджень Т. С. Яценко «сприяє адекватному перекодуванню ідеальної реальності в матеріалізовану, опредметнену, із збереженням інформаційних еквівалентів» [7, с. 77]. Виявлення та розуміння прихованих негативних мотивів психіки людини є необхідним для здійснення успішної діагностики та корекції глибинного пізнання психіки майбутнього фахівця. У мотиваційно-глибинному процесі, завдяки діалогічній взаємодії задається енергетично-спрямовуючий стимул, що пробуджує імпульс активності респондента. Неможливість прямолінійно пізнати внутрішні мотиви потребує контекстності та опосередкованості пізнання. У мотиваційно-глибинному процесі особистісно-професійної підготовки майбутнього психолога є потреба у розв'язанні внутрішніх суперечностей, зокрема: необхідність у соціальному визнанні та недостатні можливості її реалізації; потреби у самостійності та обмеження з боку дорослих (батьків та викладачів); потреби у самоідентифікації та недостатня або суперечлива інформація про себе, а також несформоване вміння інтегрувати, переосмислювати цю інформацію; потреби у підтримці з боку оточуючих та відчуття самотності, відчуженості. Вирішення їх сприятиме власній відкорогованості та набуттю професійних якостей.

У психокорекційному процесі виокремлено стадії формування професіоналізму майбутніх фахівців в період навчання [4, с. 35 – 78]. Перша полягає у проходженні студентом груп (в якості учасника) глибинної психокорекції з метою особистісної психокорекції. Це сприятиме розвитку навичок самопізнання, емпатії, сенситивності, рефлексії, здатності децентрувати увагу з власної особистості на учасників групи, можливість кваліфіковано наближатися до пізнання глибин власного Я, вміння перетворювати себе на об'єкт дослідження. Друга характеризується корекцією і аналізом суб'єктом власної поведінки, що зумовлено деструктивним впливом особистісних проблем на міжособистісну взаємодію. Учасник психокорекційного процесу набуває психологічної захищеності, що полягає у можливості усвідомити і послабити дію власних автоматизованих способів захисту, зменшити частоту і вираженість

соціально-перцептивних викривлень реальності. Для успішного оволодіння основами практичної психології важливим є розуміння глибинно-психологічної теорії, що передбачає цілісне пізнання психіки в структурно-функціональному аспекті. Третя стадія – супервізія як засіб професійного вдосконалення. Відповідно до позиції О. М. Усатенко «проведення супервізії зі студентами, застосування її елементів у навчальному процесі сприяє поглибленому розумінню ними взаємозв'язку між теорією та методологією глибинної психокорекції». У процесі супервізії розкривається специфіка використовуваних в глибинній психокорекції методик, відбувається засвоєння студентами інструментальних аспектів корекційної роботи. Проходження супервізії у психокорекційному процесі передбачає обов'язкове врахування глибинно-психологічних передумов формування психіки особистості, що сприяє оволодінню майбутніми психологами професійними вміннями і навичками. Така динаміка психокорекційного процесу мотиваційно-глибинного пізнання майбутнього психолога є послідовною, лаконічною, дозованою енергетично виправданою і сприяє формуванню особистісно-професійних якостей.

Фрагмент стенограми глибинно-корекційного процесу АСПП (респондент А.)

П.: Яка назва малюнку, що ви обрали. Яка, на вашу думку, головна ідея даної репродукції (рис.1)?

Рис. 1. Е. Бельтан «Життя шахів»

А.: «Життя шахів».

П.: Життя шахів – це завжди боротьба?

А.: Так, боротьба між білим та чорним. Чорні нападають, бо мають переваги.

П.: На якій стороні ви себе відчуваєте?

А.: Я на стороні чорних, мені більш подобається перемагати.

П.: В якій фігурі ви?

А.: Я був би в ролі тури, вона знаходиться в безпеці.

П.: Що б ви сказали цій дамі?

А.: Вона налякана, напевно тому, що біла, а білі програють.

П.: Як би ви назвали наступний малюнок (рис. 2)?

Рис. 2. Дж. Годд «Вікно у дійсність»

А.: Я назвала цю картину «Портал» через наявність віконця. Я бачу на картині суперечність – шахове поле повинно бути меншим (8/8), і дошка знаходиться в підвішеному стані. На шаховому полі є земля, яка ніби нападала.

П.: Суперечність, як у житті? Де ви себе відчуваєте на картині: там, де є керуюча рука, чи на іншій площині?

А.: Я на великій дошці, поза «вікном».

П.: Які почуття у вас були б, якби ви потрапили в площину за вікном?

А.: Якби я там була, то бачила б, як велика, могутня рука намагається вбити маленького пішака.

П.: Ви б відчували залежність?

А.: Відчутно тиск на цього пішака, мені стало його шкода.

П.: Ви не втілили себе в цю руку, хоча така можливість була. Чому?

А.: Я не хочу бути ні пішаком, ні рукою. Я лише спостерігач.

П.: Коли ви знаходитесь на великій шаховій дошці, що відчуваєте?

А.: Я знаходжусь на місці гравця і намагаюсь зрозуміти, чому така велика дошка. Навіщо так багато клітинок? Всі фігури націлені вперед – це дивно.

П.: Що б ви робили: розвернули фігури як треба, обмежили ігрове поле, все впорядкували чи що?

А.: Я б залишила все, як є, але прибрала землю, відремонтувала зруйноване (зліва на малюнку), зробила веселішими хмари, прибрала фрагмент картини з вікном.

П.: Чим він вам заважає?

А.: Цей фрагмент заважає фігурам на великому шаховому полі, бо за вікном є ще одна дошка.

П.: Таке враження, що всім фігурам можна перелізти у віконець. Може, так зробити?

А.: Ні, краще з картини прибрати цей фрагмент.

П.: У своїй родині ви не відчували присутність такої руки: керування, яке вас не влаштовувало?

А.: Відчувала «керування» від мами.

П.: Це вас не влаштовувало і тому намагалися вийти в більш широкий простір.

А.: Так, я і зараз виходжу, це не так легко вивільнитись з обмежень.

П.: Але коли простір дуже широкий, то ніби не вистачає чогось?

А.: Простір мене не влаштовує тільки в контексті цієї шахової дошки.

П.: А якщо вважати, що ця дошка – це життя?

А.: Взагалі нормально, мене не влаштовує земля на дошці.

П.: Тоді життя буде на штучних основах. Земля – це символ чогось натурального.

А.: Якщо пробивається земля, то руйнується дошка.

П.: По архетипам земля – це мати. Можна сказати, що до матері у вас амбівалентні почуття. Якщо ви собі знайшли платформу, то не хотіли б, щоб її руйнували. Ми бачимо силу архетипу, людина не знає їх, але користується ними! Чи можна думати, що на цій платформі сімейних відносин мати асоціювала вас з чорними фігурами, а сама була білою?

А.: Можна і так сказати.

П.: Чи є залишкові явища такої ситуації, ви й нині відчуваєте себе «чорною фігурою»?

А.: Іноді я бачу себе білою фігурою, потім щось відбувається, і знову відчуваю чорною.

П.: Бачите, як сильно впливають установки близької людини. Багато якостей, від яких самі страждали, ви інтроєктували від матері. Не боїтесь, що близька людина відчує у ваших реакціях поведінку вашої матері?

А.: Саме цього я іноді боюсь, бо відчуваю ризик.

П.: Ви можете керувати іншою людиною, як це робила матір?

А.: Здатності керувати в мене немає, її ж мати приглушила.

П.: Тобто мати дуже блокувала у вас можливість керувати, перехоплювала (чи придавлювала) ініціативу?

А.: Так.

П.: Для того, щоб навчитися цьому, ви будете шукати таку фігуру, яка б керувала вами. Можливо, це буде більш «м'яка рука», тобто є потреба, щоб партнер *вас вів по життю*. Це буде заміщення мами, але в кращому варіанті. Ви не помічали подібного?

А.: В думках таке було, але в реальності...

П.: Тобто ви хотіли, щоб він був добрий, м'який і водночас ведучий?

А.: Ви праві, це моє глибоке бажання.

П.: Це потреба в компенсації, заміщенні, та й психотерапії. Він не повинен нагадувати вам ту жорстку «материнську руку», а навпаки. Я висловила гіпотезу, а ви скажіть, що думаєте з цього приводу.

А.: Все, що ви кажете – правда, я лише не могла її рефлексувати.

П.: Якщо уявити, що шахова дошка – це життя, то ваш партнер буде світлий, а ви темна?

А.: Мені взагалі не хотілося б такої суперечності, це не бажано.

П.: Бажано, щоб обоє були білі?

А.: Так, це вірно. Я хочу, щоб ми були на рівних позиціях.

П.: До яких фігур ви б віднесли матір?

А.: Не знаю.

П.: Напевно, існує певний страх покарання, страх віднести матір до темної фігури.

А.: Важко відповісти, є над чи подумати. Дякую.

У процесі психоаналізу об'єктивовані внутрішні протиріччя психіки протагоніста А.: амбівалентність почуттів задає залежність від матері, проекцією її рис, спостерігається тенденція довести їй свою «досконалість» перед нею, але в той же час є потреба в компенсації, заміщенні, та у психотерапії, що може трансформуватися на стосунки із іншими людьми.

Висновки. Отже, у мотиваційно-глибинному пізнанні фахової підготовки майбутніх психологів необхідним є: оволодіння методологічними основами психокорекційної практики, проходження особистісної психокорекції та супервізії, аналіз вироблених інструментальних навичок особистісно-корекційної роботи. Передумовами щодо проходження психокорекційного процесу є інфантильний досвід травм, залежності до первинних лібідних об'єктів, фіксації. Це спричиняє блокування енергії, тенденції самодепривації, самодеструктування, що унеможливує повною мірою отримати професійну підготовку майбутньому фахівцю. Тому мотиваційно-глибинний процес пізнання майбутнього психолога спрямований на гармонізацію суперечності між особистісно-людським та професійно-соціальним аспектами особистості. Така змістова наповненість відкриває нові перспективи вирішення проблем вузівської підготовки психолога шляхом оптимізації його особистісних характеристик та запобігання формування деструктивних тенденцій, які створюють бар'єри на шляху до професійного становлення.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні критеріїв особистісно-професійної підготовки майбутніх психологів у мотиваційно-глибинному пізнанні.

Література

1. Богдан Т. В. Діагностика і корекція внутрішніх суперечностей особистості засобами психодрами у процесі активного соціально-психологічного навчання : дис. канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Харків, 2012. 224 с.

2. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика: Учеб. пособие. Киев, 1997. 216 с.

3. Галузевий стандарт вищої освіти (розроблений під керівництвом Т. Яценко). Напрямок підготовки: 0101 – Педагогічна освіта. Спеціальність :

6.010100 – Практична психологія. Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр. К.: Міністерство освіти і науки України, 2005. 325 с.

4. Усатенко О. Н. Развитие саморефлексии в процессе профессиональной подготовки будущих практических психологов. Симферополь, 2013. 294 с.

5. Чепелева Н. В. Проблемы личностной подготовки психолога-практика в условиях ВУЗа. Материалы международной конференции «Актуальные проблемы психологической службы: Теория и практика». Одесса, 1992. С. 111 – 113.

6. Яценко Т., Бондар В., Галушко Л. Психоаналіз репродукцій художніх творів у підготовці психологів: навч. посіб. Дніпро-Київ, 2018. 300 с.

7. Яценко Т. С., Іваненко Б. Б., Аврамченко С. М., Євтушенко І. В., Сергієнко І. М., Калашник І. В., Богдан Т. В. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції: Підготовка психолога-практика: навч. посіб. К., 2008. 342 с.

Транслітерація

1. Boghdan T. V. Diagnostyka i korekcija vnutrishnikh superechnostej osobystosti zasobamy psykhodramy u procesi aktivnogho socialjno-psykhologichnogho navchannya : dys. kand. psykol. nauk : spec. 19.00.07 «Pedagoghichna ta vikova psykhologhija». Kharkiv, 2012. 224 s.

2. Bondarenko A. F. Psikhologicheskaja pomoshch: teoriia i praktika: Ucheb. posobie. Kiev, 1997. 216 s.

3. Ghaluzevyj standart vyshhoji osvity (rozroblenyj pid kerivnyctvom T. Jacenko). Naprjam pidghotovky: 0101 – Pedagoghichna osvita. Specialnistj : 6.010100 – Praktychna psykhologhija. Osvitnjo-kvalifikacijnyj rivenj: bakalavr. K.: Ministerstvo osvity i nauky Ukrajinj, 2005. 325 s.

4. Usatenko O. N. Razvitie samorefleksii v protsesse professionalnoi podgotovki budushchikh prakticheskikh psikhologov. Simferopol, 2013. 294 s.

5. Chepeleva N. V. Problemy lichnostnoi podgotovki psikhologa-praktika v usloviiakh VUZa. Materialy mezhdunarodnoi konferentsii «Aktualnye problemy psikhologicheskoi sluzhby: Teoriia i praktika». Odessa, 1992. S. 111 – 113.

6. Jacenko T., Bondar V., Ghalushko L. Psykhoanaliz reprodukcij khudozhnikh tvoriv u pidghotovci psykhologhiv: navch. posib. Dnipro-Kyjiv, 2018. 300 s.

7. Jacenko T. S., Ivanenko B. B., Avramchenko S. M., Jevtushenko I. V., Serghijenko I. M., Kalashnyk I. V., Boghdan T. V. Konceptualjni zasady i metodyka ghlybnyjnoi psykhokorekciji: Pidghotovka psykhologha-praktyka: navch. posib. K., 2008. 342 s.

Halushko L. Y.

SPECIFICITY OF PERSONALITY-PROFESSIONAL TRAINING OF A FUTURE PSYCHOLOGIST IN MOTIVATIONAL-DEEP COGNITION

The article focuses on the training of a future psychologist in motivational-deep cognition. The specificity of personal and professional training of psychologists

is analyzed. The necessity of understanding of personality and professional features in motivational-deep knowledge, which determine the leading aspects of professional activity of a future psychologist, is emphasized. The attention is focused on the fact that the disclosure of the content of the psychic in its deep expression contributes to the personality and professional training of psychologists. It is stressed that the process of deep cognition is always motivated and forms a philosophical position. The accent is made on the necessity of personality psychocorrection of future psychologists. The students' need to join psycho-correctional groups of ASPC is emphasized. It is underlined that the motivational-deep process involves holistic, systematic and, at the same time, indirect influence on the personality in order to undercut destructive trends of psyche, which creates conditions for acquiring practical skills. The emphasis is placed on the necessity of personality psychological correction of future psychologists. The author supports the position that contradictions can destroy personality and professional identity of a future specialist. It is highlighted on solving internal contradictions in the motivational-deep knowledge of a future psychologist. The stages of formation of the future specialists' professionalism during the period of studying in higher education institutions are distinguished. The stenographic processing of the material in the post-factorial period due to the method of ASPC is presented, since its application makes it possible to provide the optimal assistance in the weakening of personal problems and assists the formation of the professional qualities of a future specialist.

Key words: *motivational-deep process, psychocorrection, future psychologist, professional training, personal qualities, professional qualities, psychodynamic paradigm, active social-psychological cognition (ASPC).*

Галушко Любов Ярославівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри практичної психології Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

УДК 159.923

Гейко Є.В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ПОЛІСИСТЕМНОЇ ЦІЛІСНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

У статті уточнено, що цілісність є однією із фундаментальних властивостей складних утворень (систем); властивості й потреби цілого розглядаються як важливі детермінанти розвитку, а розвиток цілісності особистості є його критерієм; визначено, що цілісність особистості постає як внутрішня узгодженість і сув'язність, взаємодітримка всіх частин-систем суб'єкта. Цілісна особистість – така, яка спрямовується до суттєвих самозмінювань; приймає і цінує власний досвід як вагомий ресурс для таких самозмінювань; звернена і схильна до утилізації іншого позитивного досвіду